

Sto let Miroslava Krleži

Dorovský, I.: Dramatik Miroslav Krleža. Brno 1993.

V letošním roce uplynulo sto let od narození jednoho z významných slovanských dramatiků, Miroslava Krleži. Připomenutím tohoto výročí je i tenký svazek nazvaný *Dramatik Miroslav Krleža*, jehož autorem je Ivan Dorovský, který tuto publikaci vydal částečně vlastním nákladem, zčásti pak za přispění Odboru nevládních a krajanských styků Ministerstva zahraničních věcí ČR.

Publikace sama - jak o tom svědčí jak název sám, tak i její nevelký rozsah - neaspiruje na širší kontextové zařazení Krleži ani do jihoslovanského, slovanského či světového literárního dění, ani na hluboký vhled do jeho díla. Autor se soustředil na něco docela jiného - cílem je přiblížit Krležu českému zájemci jaksi souborně - představuje tedy jeho dílo v úvodních dvou kapitolách práce, dává charakteristiku dramatikova vývoje, upozorňuje na nejvýznamnější díla, uvádí na příkladech, jak danou hru posuzuje či posuzovala literární kritika, poukazuje na tematiku vybraných děl, u některých se dotýká jejich obsahu. V další části práce pak sleduje recepci Krležovy literární tvorby v našem prostředí - a to jak inscenace jeho dramatických děl v českých a slovenských divadlech, tak osvojování jeho děl v knižní produkci. Dorovský tak ukazuje, že recepce umělcovy tvorby začala v českém literárním kontextu již v meziválečném období a že až do současnosti prošla

vývojem, který akcentoval pouze část jeho tvorby (glembayovskou trilogii) do jisté míry na úkor jiných jeho her, v čemž vidí určitý dluh a možnost pro budoucnost současné. V další části práce poukazuje autor práce na diskusi, která v posledním desetiletí charakterizuje vztah jihoslovanských kulturních kruhů ke Krležovu dílu jako celku. Pro představu charakterizuje některé z odlišných názorů bližší a představuje i jejich autory a jejich vztah ke Krležovi a k jeho dílu tak, aby byl patrný i vývojový aspekt diskuse. V závěrečné kapitole práce Dorovský podává stručnou historii kontaktů charvátského divadla s českým a slovenským kulturním prostředím, připomíná obousměrné proudění informací, působení některých významných osobností (Frano Lhotka, Branko Gavella aj.) i základní faktory, které kontakty umožňovaly, resp. jim do jisté míry bránily.

Celá práce pak ústí k formulaci autorova přesvědčení, že dlouholeté kontakty a kulturní pouta by se měly i v budoucnu rozšířit, a zároveň k tomu, že, byť jen nepřímo, vyzývá k zachování zájmu o kulturní prostředí jihoslovanské v nově vytvořené kulturní atmosféře našeho společenského života.

Dorovského práce je dobrým komprimovaným průvodcem po historii recepcie tvorby jubilejního dramatika Krleži, poněkud méně ho zachycuje jako kulturní osobnost komplexnější. Cenná je co do přehle-

du dramatikovy recepcce v našem a slovenském prostředí a zejména pak jako připomenuti, že impulsy pro hledání aktuálního divadelního repertoáru nebude třeba hledat jen v "nové objevených" teritoriích, ale i tam, kde už náš dramaturg i divák nemusí být

v roli objevitele, ale v úloze toho, kdo si pečlivě vybírá to, co odpovídá jeho vkusu a zájmu z nabídky, která pro něho není exoticky nová, ale ve které právě proto může volit skutečně jen to nejlepší.

Josef Dohnal

Epochální dílo Reného Welleka

Wellek, R.: *A History of Criticism. French, Italian, and Spanish Criticism - 1900-1950.* Yale University Press, New Haven and London 1992.

Osmý a poslední díl impozantní práce druhdy Pražana Reného Welleka *A History of Modern Criticism* (1750-1950), který pojednává o francouzské, italské a španělské literární vědě (svazek se mi dostal do rukou zásluhou kolegy dr. Miloše Zelenky, který je se stále žijícím a pracujícím Wellekem v písemném kontaktu a který publikoval v roce 1993 v TVARU zajímavý rozhovor s touto legendou světové literární vědy) je pozoruhodný z několika důvodů, které jsou významné i pro slavistiku. Na prvním místě stojí sám pojem "criticism" běžný v anglosaských zemích: znamená nikoli jen literární kritiku, ale literární vědu jako takovou s tím, že se v podstatě nepřijímá zkoumání literatury jako "Wissenschaft", ale spíše jako hodnotící komentování a kontemplace. Toto pojetí jinde a v jiných souvislostech odpovídá na výzvu Istvána Sötéra vyslovenou v knize *Dilemma of Literary Science* (Budapest 1973), kde mluvil

o tragickém rozštěpení literární vědy na část akademickou a impresionistickou. Wellek to uvádí na samém počátku osmého dílu takto: "V mnoha souvislostech jsem hájil názor, že dějiny literární vědy (kritiky) jsou rozsáhle determinovány jednotlivými kritiky, kteří jsou dobrými nebo velkými spisovateli" ("In many contexts I have defended the view that the history of criticism is largely determined by individual critics who are good or great writers" - s. 3). Spojitost tu nepochybně je; někteří spisovatelé jsou však spíše esejisty a mají - až na výjimky - menší odstup od samotné technologie literární práce. Když srovnáme Wellekovy přístupy například s klasickou koncepcí *Teorie literatury* (*Theory of Literature*) ze 40. let, kterou napsal s Austinem Warrenem, zjišťujeme, že se poněkud setřelo známé dělení na "extrinsic" a "intrinsic". Medailon je vždy hutný a má relativně stabilní strukturu: na počátku stručná charakte-